तत्रयदुक्तंकर्मभिरेवचेष्टादिकंकरोतितदंगीकरोति दर्शंचेति चित्तशुध्यर्थिनाएतान्येवकर्माण्यनुष्ठेयानिनपुनर्हिस्राणिपशुबंधादीनीतिभावः ॥ २० ॥ यत्पुनःसंन्यासोऽलसैःकल्पितइतितत्राह अनारंभाइति येकर्माणिनारभंतेसंन्यस्यंतितएवसुतरांधैर्यवंतः वैराग्यबलेनजितकामत्वात् अतएवशुचयोरागादिमलरहिताब्रह्मेतिसंज्ञांप्राप्ताः ब्रह्मज्ञाइत्यर्थः ब्रह्मविद्ब्रह्मैवभवतीतिश्रुतेः यत्तुऋणत्रयवान्नमुच्यतइतितत्राह ब्रह्मणैवसाक्षात्कृतेननतेसंन्यासिनोदेवान्देवऋषिपितॄन् अमृतानिहविःस्वाध्यायप्रजाख्यानिइच्छंतितादृशांस्तर्पयंति क्षणमेकंकृतुशतस्यचतुःसप्तत्यायत्फलंतदवाप्नोतीत्यल्पकालकृतस्यापिध्यानस्यमहाफलत्वात् ॥ २१ ॥ यदुक्तमूर्ध्वंयज्ञैःपशुभिःसार्धमेतीतितन्नतस्यप्राणाउत्क्रामंत्यत्रैवसमवनीयंतइतिश्रुत्युक्तेनब्रह्मविदांगत्यभावेनविरुद्धमित्याशयवानाह सर्वेति नहिसार्वात्म्यंसार्वइयंचप्राप्तस्यगतिर्भोगोवायुज्यतेऽतस्तस्यमार्गेदेवाअपिमुह्यंति अपदस्यपद्यतेगम्यतेवस्तुस्वरूपमेभिरितिपदानिगुणास्तद्रहितस्य पदैषिणःगुणकामादेवाः एतेनमुक्तस्यसोपाधिकावस्थायांसार्वात्म्यं वास्तवंतुचिन्मात्रत्वमितिदर्शितं तथाचसूत्रं एवमप्युपन्यासात्पूर्वभावादविरोधंबादरायणइति सगुणैकांतवादीजैमिनिःनिर्गुणैकांतवादीऔडुलोमिः अवस्थाभेदेनउभयमुपगच्छतोबादरायणस्यत्वविरोधइतिभावः तदिदंद्वयंसर्वभूतात्म

कपिलउवाच दर्शंचपौर्णमासंचअग्निहोत्रंचधीमतः॥ चातुर्मास्यानिचैवासंस्तेषुधर्मःसनातनः ॥ २० ॥ अनारंभाःसुधृतयःशुचयोब्रह्मसंज्ञिताः ॥ ब्रह्मणैवस्मतेदेवांस्तर्पयंत्यमृतैषिणः॥ २१॥ सर्वभूतात्मभूतस्यसर्वभूतानिपश्यतः॥देवापिमार्गेमुह्यंतिअपदस्यपदैषिणः॥ २२॥चतुर्द्वारंपुरुषंचतुर्मुखंचतुर्धाचैनमुपयातिवाचा॥ बाहुभ्यांवाचउदरादुपस्थात्तेषांद्वारंद्वारपालोबुभूषेत्॥ २३॥नाक्षैर्दीव्येन्नाददीतान्यवित्तंनवायोनीयस्यश्रुतंप्रगृह्णात्॥क्रुद्धोनचैवप्रहरेतधीमांस्तथास्यतत्पाणिपादंसुगुप्तं॥ २४॥ नाक्रोशमृच्छेन्नवृथावदेच्चनपैशुनंजनवादंचकुर्यात् ॥सत्यव्रतोमितभाषोऽप्रमत्तस्तथास्यवाग्द्वारमथोसुगुप्तं॥ २५॥ नानाशनःस्यान्नमहाशनःस्यादलोलुपःसाधुभिरागतःस्यात्॥ यात्रार्थमाहारमिहाददीततथाऽस्यस्याज्जाठरीद्वारगुप्तिः॥ २६॥

भूतस्येत्यपदस्येतिविशेषणाभ्यांदर्शितं ॥ २२ ॥ ननुकथमात्मनोद्वैरूप्यंकथंवातत्रदेवानामपिमोहइत्याशंक्याह चतुर्द्वारमिति एनंसर्वात्मानंअपदंपुरुषंशरीरांतःस्थं वाचागुरूपदेशेन चतुर्धाविराट्सूत्रांतर्यामिशुद्धरूपेण उपयातिअवगच्छति अतःसोपाधिकाऽनुपाधिकरूपेणात्मनोद्वैविध्यंयुक्तं ननुसर्वेषामात्मत्वात्सर्वदैवायमवगतएवास्तीत्याशंक्याह चतुर्द्वारंचत्वारिबाह्वादीनिद्वाराणीवपिधायकानियस्यतं चत्वारिदेहेंद्रियमनोबुध्याख्यानिमुखानीवभोगसाधनानियस्यतं आत्मापिकर्मादिभिरावृतत्वाद्भोक्तृत्वादिरूपेणअन्यथागृहणादावृतएवेत्यर्थः बाहुभ्यामितिकर्मोपलक्षणं भोगप्रदेनकर्मणेत्यर्थः हेत्वर्थेपंचम्यः वाचइतिकर्मकांडतंत्रांतरीयसिद्धांतानांग्रहणं उदरोपस्थयोरपिविपरीतप्रवृत्तिहेतुतयाआत्माऽवरकत्वं एतैश्चतुर्भिर्निमित्तैस्तेषांदेवानामपिद्वारंपिधानमस्ति हृस्थगनेअस्माद्भावेघञ्अतोद्वारपालोबाह्वादीनांपालकोविनियंताबुभूषेत्भवितुमिच्छेत् ॥ २३ ॥ नियमनप्रकारमाह नाक्षैरित्यादिना अयोनीयस्यनास्तियोनीयंयोनिसंबंधोयस्यसतथातस्यश्रुतंहविर्नप्रगृह्णात्नप्रतिगृह्णीयात् पंचमलकारोयं लिङर्थेलेट् योनिसंबंधायोग्यंनतुयाजयेदित्यर्थः तथाचस्मृतिः यथाकन्यातथाहविरिति ॥ ॥ २४ ॥ २५ ॥ २६ ॥

Digitized by Google